

УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ МАТУРСКОГ РАДА

Матурски рад је стручни рад који ученик четворогодишњег занимања средњег образовања израђује на изабрану тему уз помоћ наставника – ментора. Сваки ученик има свог ментора који га води и усмјерава кроз израду рада. Ментор га упућује на изворе информација било да су то књиге, стручни часописи, каталози, збирке прописа, препоруке, енциклопедије или др. Поред штампаних издања ученици могу користити и садржаје са интернета. Тачност ових података треба узимати са резервом и уколико је могуће обавезно их провјерити.

Матурски рад се састоји од:

- насловне стране
- садржаја,
- увода,
- разраде,
- закључка,
- прилога,
- библиографије или пописа литературе и
- стране за упис података са одбране матурског рада

Насловна страна (корице) је тачно дефинисана- шта се пише на насловној страни и гдје. У горњем лијевом углу треба да стоји:

ЈУ ЦЕНТАР СРЕДЊИХ ШКОЛА

ТРЕБИЊЕ (bold, 16-18 pt)

На средини насловне стране:

МАТУРСКИ РАД (ВЕРЗАЛ и спационирано, bold, 20-22 pt)

ОБЛАСТ: Назив области, односно предмета (bold, 16-18 pt)

ТЕМА: Назив теме (bold, 16-18 pt), а испод тога у доњем лијевом углу **Ментор: Име и презиме**, а у десном углу **Ученик: име и презиме** као и одјелење (bold, 16 pt). У средини доњег реда : **Требиње, мај 2018.** (bold, 16 pt).

Рад се пише на српском језику. Рад треба да буде откуцан у програму Word for Windows, само са једне стране листова А4 .Користити маргине: 3 cm лијева, а по 2,5 cm горња, доња и десна. Рад можете писати :

1. обичним проредом између пасуса пасуса (у оквиру пасуса (single) или проредом 1,5 line), а са увлаком првог реда (европска форма)
2. или двоструки прорде између пасуса (spacing-after 12 pt) – америчка блок форма

Странице треба да буду нумерисане. Рад треба да има заглавље и подножје (одвојено линијом по избору, слично као на овом упутству), у заглављу треба да пише Матурски рад у лијевом углу, а у десном назив теме, у подножју на средини треба да је нумерација страница.

Садржај се ставља углавном на почетку рада после насловне странице, а прије увода. Садржи наслове и поднаслове који се најчешће обиљежавају арапским бројевима и број странице на којој се наслов налази. Уколико су наслови и поднаслови форматирани одређеним стиловима, може се искористити могућност аутоматског прављења садржаја.

САДР	Current Document Ctrl+Click to follow link
УВОД.....	3
1. НАСЛОВ ПРВОГ ПОГЛАВЉА.....	4
1.1. Поднаслов првог поглавља.....	4
1.2. Други поднаслов првог поглавља.....	5
2. НАСЛОВ ДРУГОГ ПОГЛАВЉА.....	6
2.1. Први поднаслов другог поглавља.....	6
2.2. Други поднаслов другог поглавља.....	7
3. ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ	8
3.1. Поднаслов трећег поглавља	9
ЗАКЉУЧАК.....	10
ПРИЛОГ	11
Прилог 1.....	11
ЛИТЕРАТУРА	12

Слика 1. Примјер садржаја

Увод је први стручни дио рада. Обухвата једну страницу текста и има за циљ да побуди интересовање читаоца и да га упозна са тематиком која се обрађује у раду.

Разрада- главни дио слиједи након увода и почиње на новој страни. То је главни дио рада у коме се тема детаљно и документовано развија. Ту се износе чињенице, информације, подаци, запажања, идеје и сл. Обично се овај дио дијели на више поглавља. Поглавље се може дијелити на мање цјелине (подпоглавља), и на одјељке (параграфе). Текст се може употпунити примјерима, табелама, графиконима, цртежима, фотографијама. Уколико се убацује слика испод ње треба да стоји број слике и назив (нпр. Слика 1. Насловна страна). Исто важи и за графиконе, шеме, формуле. Називи табела се пишу такође нумерисано изнад табеле (нпр. Табела 1. Биланс стања). У свим случајевима обавезно навести извор података.

За разлику од претходног, нумерација табела се врши махом изнад табела. Цитати који се користе у раду стављају се под знацима навода и обиљежавају бројевима иза наводника. У фуснотама се наводе тачни подаци о дјелу одакле је кориштен цитат (име аутора, година издавања, назив дјела, издавач, мјесто и број странице-а са које се преузима цитат).

Све оно у понашању што није дато биолошким наслијеђем стечено је учењем. Наше вјештине и навике, наша знања, наши мотиви, бројне емоције, различите особине, па и читава наша личност првенствено је резултат учења. Да нема учења, ми бисмо посједовали само одређени број рефлекса и неколико наслијеђених физиолошких потреба. Међутим, ми не бисмо били у стању да задовољимо ни ове урођене физиолошке потребе јер не бисмо умјели наћи објекте на којима ћемо их задовољити. Ми не бисмо били у стању да ходамо, трчимо и уопште изводимо ма какве вјештине, не бисмо имали знање, нити бисмо се умјели користити говором. Разумије се да не би било ничега ни од свега онога што је човјек створио савлађујући природу, не би било уопште цивилизације, умјетности и науке. „Учење зато представља процес који је не само неопходан да би се човјек одржао него и процес коме захваљујемо за развитак човјека и формирање његове личности, као и цјелокупни развитак човјечанства.“¹

¹ Рот, Н. (2010). *Општа Психологија*. Београд: Завод за уџбенике. стр. 127.

Слика 2. Примјер фусноте

Закључак се обично пише на једној страни. Садржи најбитније елементе који су наведени у раду. У њему се износе и запажања до којих је ученик дошао проучавајући дату тему, оцјене стања, правци даљег развоја. По правилу закључак не садржи табеле, илустрације, цитате.

Додатак или прилог није обавезан дио рада. Као прилог се могу ставити веће табеле, копије докумената или образаца, статистички подаци, илустрације. Ако је нешто стављено као прилог оно мора бити споменуто у самом раду и коментарисано (нпр. види прилог 1.). Прилози се обиљежавају бројевима (прилог 1, прилог 2) или словима (прилог А, прилог Б) и почињу на новој страници рада.

Страна са литературом ставља се на крају рада, а прије странице за упис података са одбране рада. Библиографија или попис литературе је списак свих коришћених извора података током израде матурског рада: књиге, часописи, зборници... Референце се наводе по презимену аутора азбучним, абecedним или алфаветским редослиједом у зависности од тога да ли је рад писан на српском језику ћириличним или латиничним писмом или на неком страном језику.

Примјери најчешће коришћених извора наведених у АПА стилу:

1. КЊИГА (МОНОГРАФИЈА)

Презиме, Иницијал имена. (Година). Наслов. Мјесто: Издавач.

Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton.

Ђурић, С. (2013). *Истраживање безбедности- квалитативни приступ*. Београд: Факултет безбедности.

Кековић, З., Савић, С., Комезац, Н., И Јовановић, Д. (2011). *Процена ризика и заштита лица, имовине и пословања*. Београд: Центар за анализу ризика и управљање кризама.

2. ДИПЛОМСКИ, МАСТЕР, МАГИСТАРСКИ И ДОКТОРСКИ РАДОВИ

Презиме, Иницијал имена. (Година). Наслов. Врста рада (дипломски мастер, магистарски или докторски рад). Мјесто: Установа гдје је одбрањен рад.

Ивковић, М. (2008). *Хедермасова концепција системске колонизације света живота*. Дипломски рад. Београд: Филозофски факултет.

Живојиновић, Д. (2008). *Реализам нивоа анализе у међународним односима*. Магистарски рад. Београд: Факултет безбедности.

Ејдус, Ф. (2012). *Узајамно конституисање идентитета политичке заједнице и њене безбедности*. Докторски рад. Београд: Факултет политичких наука.

3. НАУЧНИ РАД (ЧЛАНАК) У НАУЧНОМ ЧАСОПИСУ

Презиме, Иницијал имена. (Година). Наслов. Назив часописа, волумен (број), прва страна чланка-последња страна чланка.

Драгишић, З. (2010). Национална безбедност – алтернативе и перспективе. Српска политичка мисао, 28(2), 217-232.

Gad, U. P. & Petersen, K. L. (2011). Concepts of politics in securitization studies. *Security Dialogue*, 42(4-5), 315-328.

Kesetovic, Z. (2009). Understanding diversity in policing: Serbian perspectives. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 32(3), 431-445.

Said, A. A. & Funk, N. C. (2002). The Role of Faith in Cross-Cultural Conflict Resolution. *Peace and Conflict Studies*, 9(1). Преузето 14. новембра 2014. са <http://www.gmu.edu/programs/icar/pcs/ASNC83PCS.htm>

4. САОПШТЕЊЕ У ЗБОРНИКУ СА НАУЧНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ШТАМПАНО У ЦЕЛИНИ

Презиме, Иницијал имена. (Година). Наслов. У: Назив зборника. (прва страна чланка-последња страна чланка). Мјесто: Издавач

Цветковић, В. Н. (2002). Институције, држава, идентитет. У: (Ре)конструкција институција: годину дана транзиције у Србији. (стр. 27-42). Београд: Институт за филозофију и друштвену теорију.

Јоветић, С. и Јанковић, Н. (2011). Значај научно-технолошког развоја за друштвено-економски развој земље: статистичко-економетријски модел. У: *Технологија, култура и развој: тематски зборник радова XVIII научног скупа међународног значаја "Технологија, култура и развој"*. (стр. 142-151). Суботица: Удружење "Технологија и друштво"

5. ТЕКСТ ПРЕУЗЕТ СА ИНТЕРНЕТА

Презиме, Иницијал имена. (Година). Наслов. Преузето датум. са Интернет адресе

Žižek, S. (2013). Die Krise des Westens betrifft sowohl Demokratie als auch Finanzwirtschaft. Преузето 14. новембра, 2013., са <http://www.egs.edu/faculty/slavoj-zizek/articles/die-krise-des-westens-betrifft-sowohl-demokratie-als-auch-finanzwirtschaft/>

Cha, V. & Friedhoff, K. (2013). Ending a Feud Between Allies. The New York Times [онлајн], стр. А1. Преузето 15. новембра 2013, са <http://www.nytimes.com/2013/11/15/opinion/ending-a-feud-between-allies.html>

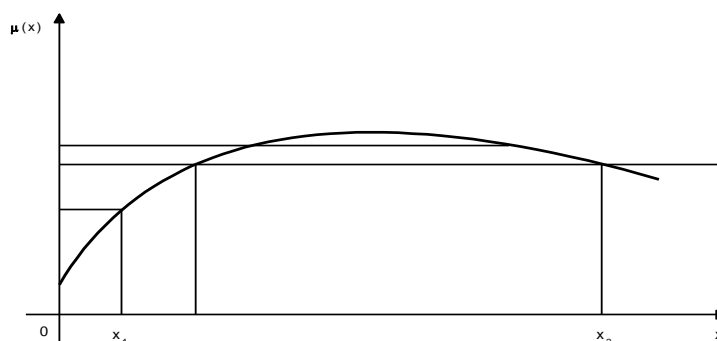
У раду користити Times New Roman и сљедећим величинама:

- главни наслови рада верзалом (великим словима), 14 pt, bold,
- нумерисане поднасловне у раду курентом (малим словима) 14 pt, bold,
- остатак текста 12 pt, као normal text,
- поштовати одабрану форму писања,
- фусноте 10 pt, normal, наводе се испод текста на одговарајућој страни и означавају се од броја 1 до n.
- минималан број страница 12 + прилози (пословни документи, статистички прегледи и табеле из статистичког годишњака,...).
- сваки нови дио нека почне на новом листу (нови дио се сматра 1, 2, 3 или I, II, III, а не 1.1., 1.2., 2.1., јер су ово дијелови 1 или другог дијела)

Једначине писати са нумерацијом уз десну ивицу, као:

$$A = \frac{\mu_A(x_1)}{x_1} + \frac{\mu_A(x_2)}{x_2} + \dots + \frac{\mu_A(x_n)}{x_n} = \sum_{i=1}^n \frac{\mu_A(x_i)}{x_i} \quad (1)$$

Слике, табеле и остале графичке цјелине прилагодити страници. Свака слика и табела треба да има број и назив испод слике, односно табеле, у *italic* тексту 12 pt. Примјери:

Слика 3. Конвексни fuzzy скуп

Мали	Мали ка средњем	Средњи	Велики
Мала флексибилност Ниска технологија А	Велика флексибилност Ниска технологија Ц	Мала флексибилност Висока технологија Е	Велика флексибилност Висока технологија Г
Мала флексибилност Ниска технологија Б	Велика флексибилност Ниска технологија Д	Мала флексибилност Висока технологија Ф	Велика флексибилност Висока технологија Х

Табела 1. Мрежа процјене ризика

Документациони извори и напомене наводе се у фусноти.

Матурски рад у првој верзији треба предати професору најкасније у фебруару мјесецу како би се стигао кориговати довољан број пута до одбране и тиме загарантовала добра оцјена и добра одбрана.

